

A gyerek: érték vagy értékes árucikk?

The Child: Value or a Valuable Commodity?

Windt Szandra

Dr. PhD, tudományos főmunkatárs, főtanácsos
Országos Kriminológiai Intézet
windt@okri.hu

Magyar
Tudományos
Akadémia

Absztrakt

Cél: Ebben a tanulmányban a 2022 tavaszán rendelkezésre álló ismereteket összegezzük az emberkereskedelemmel összefüggésben, különösen azokat az eseteket, amelyekben gyermekekori sértettek voltak. A demográfiai adatok szerint Magyarországon a születésszám csökken, 1981 óta (kisebb-nagyobb megtorpanásokkal) évről évre egyre kevesebb gyermek születik, s akik megszülettek, emiatt még inkább védendő, megóvandók. A gyermekek kiszolgáltatottak, leginkább nekünk, felnőtteknek. Születésük pillanatától bíznak abban, hogy óvni, gondoskodni fognak róluk, ez szükséges az egészséges fejlődésükhöz is. A családtagjaik részéről elszenvedett szexuális kizsákmányolás, bántalmazás különösen hosszú ideig tartó szenvedést okoz, és hosszantartó hatást fejt ki, amelynek árát nemcsak a sértett, de a társadalom egésze is megfizeti.

Módszertan: A tanulmány a rendelkezésre álló nemzetközi és hazai szakirodalom feldolgozása. A jelenség bemutatása statisztikai adatok segítségével készült, kriminológiai és nem gyermekjogi szempontból.

Megállapítások: A gyermekkereskedelemmel kapcsolatban kevés hazai tanulmány jelent meg, kevésbé láthatók a 18 év alatti sértettek a szexuális és a munkacélú kizsákmányolás szempontjából. A szexuális kizsákmányolás áldozataivá főként lányok, míg a munkacélúé válnak a statisztikai adatok alapján, ennek ellenére a fiúk szexuális kizsákmányolásáról is szólni kell. A 18 év alattiak sérelmére megvalósított kizsákmányolási célzatú bűncselekmények többségét főleg nem a családtagok valósítják meg, bár sajnálatosan az is előfordul.

Érték: A gyermekkereskedelemmel kapcsolatban kevés hazai összegzés készül: az alábbiakban a szexuális mellett, a munkacélú kizsákmányolásról is szót ejtünk. Ez a tanulmány csak az első lépés, a kutatás tovább folytatódik majd az ellátórendszer tagjaival készített interjúkkal.

Kulcsszavak: emberkereskedelem, gyermek, szülő, Magyarország, áldozat

Abstract

Aim: This study summarises the available knowledge in the context of trafficking in human beings in the spring of 2022, especially those involving child victims. Demographic data show that the birth rate is decreasing in Hungary, with fewer children being born every year since 1981, and those who are born are even more vulnerable and need to be protected. From the moment they are born, they trust that they will be protected and cared for, which is also necessary for their healthy development. The sexual exploitation and abuse suffered at the hands of their family members have a particularly long-lasting suffering and impact, the price of which is paid not only by the victim but also by society as a whole.

Methodology: The study is a review of the available international and national literature, presenting the phenomenon introducing a case study.

Findings: Few domestic studies have been published on child trafficking, and there is little visibility of under-18s as victims of sexual and labour exploitation. The statistics show that the victims of sexual exploitation are mainly girls, while the victims of labour exploitation are mainly boys, but the sexual exploitation of boys should also be reported. The majority of exploitative crimes against under-18s are not mainly committed by family members, although unfortunately this still happens.

Value: Few national summaries of child trafficking are available: here we discuss exploitation for labour purposes as well as sexual exploitation. This study is only the first step, and the research will continue with interviews with members of the care system.

Keywords: trafficking in human beings, child, parent, Hungary, victim

Bevezetés

2022 tavaszán, e sorok írásakor nehezen elképzelhető, de mégis tény, hogy hazánkban is válnak gyermekek szexuális, munka- és egyéb célú kizsákmányolás áldozataivá, sokszor a szüleik aktív közreműködésével. Az alábbi ügyben a szexuális kizsákmányolás áldozata egy 13 éves gyermek, akit az édesapja heti rendszerességgel adott át egy ismeretlen férfinak, s valószínűsíthetően a nővérével ugyanez történt, bár arra csak utaltak az eljárás során.

„2016. és 2017. évben N. G. és élettársa K. M. T-n laktak öt gyermekükkel, köztük K. R., 2003. augusztus 4. napján született sértettel. 2016 novemberében N. G.

megbeszélte K. J.-val, hogy szexuális vágyának kielégítése végett hétvégeként pénzért elviheti K. R.-t. K. J. 2016. november végétől hétvégeként személygépkocsijával megjelent N. G. házában és néhány órára magával vitte a sértettet a T. külterületén található ingatlanába, hogy vele szexuális cselekményeket végezzen. A sértett nem akart elmenni K. J.-val, gyakran sírva tiltakozott, de az apja agresszív magatartása miatt kénytelen volt engedelmeskedni. Előfordult, hogy amikor a kislány megmakacsolta magát, N. G. a ház előtt megpofozta és K. J. gépkocsijához lökdöste, majd oda betuszkolta. N. G. K. R.-t akkor is megpofozta, amikor a kislány visszavitele után K. J. panaszkodott, hogy R. nem tette azt, amit ő akart. K. J. R.-t 2017 júniusáig vitte el heti gyakorisággal addig, míg végül R. a rokonaihoz menekült.”¹

Ebben az ügyben az apa egy idegennek, egy hétvégére átadta a lányát pénzért. Ez a gyermekkereskedelem egyik eklatáns példája. De mi is a gyermekkereskedelem? Sokszor hallani ezt a kifejezést, de keveset tudunk a jelenségről, különösen annak szociológiai jellemzőiről. Egyáltalán ki a gyermek? A később bemutatott nemzetközi dokumentumok egyértelműen fogalmazzák: a gyermek az, aki a 18. életévét még nem töltötte be. Azaz minden 18 év alatti személy vendő a kizsákmányolás különböző formáitól (is). Az természetesen egy rendkívül fontos és megkerülhetetlen kérdés, hogy az ember első 18 évében milyen rendkívüli fejlődésen megy keresztül, milyen sokat számít akár egy év is (kisebb korban a hónapok is). Sőt az sem mellékes, hogy milyen módon változott az elmúlt évtizedekben a biológiai érés időszaka, valamint az ehhez való viszonyunk.

Mi a(z) (ember)kereskedelem? A kizsákmányolás kifejezés jobban kifejezi a jelenséget, mint az emberpiacra utaló (és azóta ettől nehezen elrugaszkodó) emberkereskedelem. Az emberkereskedelem során megvalósított bűncselekmények célzatuk/jellegük alapján kb. kétharmaduk szexuális célból történik, így a különböző nemzetközi instrumentumok is erre fókuszálnak leginkább. Sajnálatos azonban, hogy nemcsak az emberkereskedelem nem a legszerencsésebb terminus technicus, a gyermekkereskedelem, a gyermekekkel kapcsolatos szexuális kizsákmányolás fogalma sem egyértelmű. Gyermekkereskedelemnek tekinthetjük a gyermekek adásvételét, a szexuális, a munkacélú és az úgynevezett egyéb célú kizsákmányolást, ha a sértettje 18 év alatti (Hatvani, Sebhelyi & Vaskúti, 2018).

1 Kecskeméti Törvényszék 2.B.218/2019/45. számú ítélete alapján, a Szegedi Ítéltábla másodfokon súlyosította a szülők büntetését. A Bf.III. 162/2020/22. számú ítélet alapján az apával szemben kiszabott szabadságvesztést 12 év 6 hónapra, a közügyektől eltiltás tartamát 10 évre, az anyával (aki valószínűsíthetően kapcsolati erőszak áldozata volt, nem akadályozta a bűncselekményt) szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 5 évre, a közügyektől eltiltás tartamát 4 évre *súlyosította. Az apával szemben* 140 000 forint összegre vagyonelkobzást rendelt el.

Miért fontos ezzel a jelenséggel foglalkoznunk? A kizsákmányolás az egyéni nehézségeken, egészségügyi és egyéb problémákon túl ösztársadalmi szinten is (pénzben kifejezhető) károkat okoz, nem csak nekik, mindannyiunknak. Az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) készítettett számításokat az emberkereskedelem áldozatainak költségeivel kapcsolatban: a 2020-ban megjelent publikációban a 2016-os áldozati adatokkal számoltak – uniós szinten –, mégis érdemes ezeket az összegeket átgondolni (Study on the economic, 2020). Egy áldozat e szerint a publikáció szerint kb. 112 millió forintba kerül: a gyerekkorú és/vagy női áldozatok még többre (a gyermekek akár 160–170 millió forintba, az euro árfolyam függvényében). Ebbe a megelőzéstől kezdve a büntetőeljárásán át a sértett kieső munkájának értékét, a fizikai és mentális egészségének helyreállításának költségeit mind beleszámítják (Study on the economic, 2020). A bűnelkövető hasznot, előnyt és pénzt szerez, de ennek árát az áldozat mellett a társadalmunk is megfizeti, az általa okozott sérülések hosszú távú hatásai sokszor nem is mérhetők pénzben, különösen akkor nem, ha a sértett sérelmére a gyermeket óvni hivatott családjában valósulnak meg – éppen a szülei által – ezek a bűncselekmények.

Nemzetközi kitekintés

Az elmúlt két évtizedben az emberkereskedelem elleni küzdelmet megalapozó nemzetközi dokumentum, a Palermói Jegyzőkönyv² előremutató, fontos lépés volt 2000-ben, hiszen a nemzetközi szervezett bűnözés elleni egyezményt egészítette ki, s céljaként fogalmazta meg az emberkereskedelem megelőzését és az ellene való fellépést, különös figyelmet fordítva a nőkre és a gyermekekre (Scarpa, 2020). Ugyanakkor az elmúlt húsz évben (is) jelentős mértékű társadalmi, gazdasági változás történt, nem szólva 2022-ben a koronavírus járványról (és annak következményeiről), valamint az ukrán-orosz háborúról.

Sajnálatos, hogy az emberkereskedelem az elmúlt húsz esztendőben még inkább teret nyert, annak ellenére, hogy a szexuális, a munka- és az egyéb célú kizsákmányolás ellen a nemzetközi szervezetek – és ennek hatására a nemzeti szervek is – egyre inkább igyekeznek fellépni, több-kevesebb sikerrel (Third report on the progress, 2020). Ugyanakkor ez a jelenség az offline mellett már az online térben is megjelent. Noha maga a kizsákmányolás az offline térben

2 2006. évi CII. törvény az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni egyezménynek az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelme megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló jegyzőkönyve kihirdetéséről

valószínűleg meg, egyre több cselekmény kapcsolódik hozzá – annak előkészítéseként – a kibertérben, amely további nehézséget jelent felderítési, megelőzési szempontból.

A gyermekek (18 év alattiak) szexuális kizsákmányolása számának növekedése különösen figyelemfelkeltő tendencia, bár korántsem új jelenség, annak kibertérben történő térnyerése az utóbbi évek digitális devianciáinak jelentős részét teszi ki, amely a COVID-19-járvány idején még inkább megerősödött. Az Európai Unióban az emberkereskedelem minden negyedik áldozata gyermek (Az emberkereskedelem elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáról, 2021), amely elég indok arra, hogy a döntéshozók még inkább foglalkozzanak ezzel a jelenséggel.

Az Európa Tanács Egyezménye a gyermekek védelméről a szexuális kizsákmányolás és a szexuális bántalmazás ellen című, úgynevezett Lanzarote-i Egyezményt³ hazánk 2010. november 29-én írta alá, de csak 2015-ben hirdette ki. Ez a dokumentum a gyermekek szexuális kizsákmányolása és szexuális bántalmazása elleni harc megelőző, védelmező és büntetőjogi aspektusaira koncentrált, és létrehoz egy megfigyelő mechanizmust, az úgynevezett Lanzarote Bizottságot.⁴

Ezt követően az Európai Unió is fontosnak tartotta, hogy egy irányelvben (2011/93/EU⁵) minimumszabályokat állapítson meg a bűncselekményi tényállások és szankciók tagállami meghatározására vonatkozóan a gyermekek szexuális bántalmazása és szexuális kizsákmányolása, a gyermekpornográfia, valamint a gyermekkel való szexuális céllal történő kapcsolatfelvétel területén. Ezen irányelv e bűncselekmények megelőzésének és az áldozataik védelmének erősítését szolgáló rendelkezéseket vezet be. A gyermekek szexuális kizsákmányolását érintő bűncselekmények között a gyermekpornográfiával és a gyermekprostitúcióval kapcsolatos magatartásokat említi a 2011/93/EU irányelv (Szabó & Csapucha, 2020a és 2020b).

A gyermekprostitúció (bár már ez a kifejezés szintén nem szerencsés) meghatározása ezen irányelv alapján: „*gyermek felhasználása szexuális cselekményekre, ahol pénzt, egyéb díjazást vagy ellenértéket adnak vagy ígérnek azért cserébe, hogy a gyermek szexuális tevékenységben vegyen részt, függetlenül attól, hogy azt a gyermek vagy harmadik személy számára adják vagy ígérik*”.⁶

A Bizottság hangsúlyozta a 2011/93/EU irányelvben, hogy annak teljes mértékben ki kell egészítenie az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene

3 2007. október 25.

4 A Lanzarote Bizottság az Európa Tanács Lanzarote-i Egyezményének betartását felügyelő szervezete 2019 júniusában adta ki a magyar helyzetre vonatkozó jelentését ([URL1](#)).

5 Az Európai Parlament és a Tanács 2011/93/EU irányelve (2011. december 13.) a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, valamint a 2004/68/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról.

6 2. cikk d) pont.

folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről szóló, 2011. április 5-i 2011/36/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet, mivel az emberkereskedelem egyes áldozatai egyben szexuális bántalmazás vagy szexuális kizsákmányolás gyermekáldozatai is.

A Bizottság 2016-ban a 2011/36/EU irányelvvel⁷ kapcsolatban készült, úgynevezett átültetési jelentésében éppen emiatt szól a gyermekkereskedelemmel kapcsolatban az uniós jog átültetésében fennálló hiányokról: a különös gyermekvédelmi intézkedésekről, a gyermekkor védelméről és a gyermekek életkorának meghatározásáról, a büntetőeljárás előtti és alatti védelmükről, a feltétel nélküli segítségnyújtás igénybevételéről, a kártérítésről, a büntetés mellőzéséről, a gyermekáldozat családtagjainak nyújtott segítségről és támogatásról, és nem utolsósorban a megelőzésről.⁸

Az Európai Parlament 2017. december 14-i állásfoglalása a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről szóló, 2011. december 13-i 2011/93/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv végrehajtásáról (2015/2129(INI)) szintén említendő fontos mérföldkő. Ebben az Európai Parlament felszólítja az összes uniós intézményt és tagállamot, hogy tegyék meg a megfelelő intézkedéseket a fizikai és pszichológiai erőszak minden formájának megakadályozása érdekében, beleértve a fizikai és szexuális bántalmazást és a szexuális kizsákmányolást, és védjék meg ezektől a gyermekeket; felszólítja az összes uniós intézményt és tagállamot, hogy tegyenek egységes és hatékony lépéseket a szexuális zaklatás és kizsákmányolás felszámolására és általában a gyermekek elleni összes szexuális bűncselekmény felszámolására; felszólítja az uniós intézményeket és a tagállamokat, hogy tekintsék prioritásnak a gyermekek védelmét az olyan politikák meghatározása és végrehajtása során, amelyek negatív hatással lehetnek rájuk.

A jogalkotók mellett, a jogalkalmazók is hangsúlyozzák ezen jelenségek súlyosságát: Az Europol már a 2018-as kiadványában kiemeli: a gyermekek interneten történő szexuális kizsákmányolása a kiberbűnözés egyik legaggasztóbb aspektusa, amely az utóbbi három évben tovább erősödött, sőt a 2021-ben kiadott úgynevezett IOCTA (Internet Organised Crime Threat Assessment) jelentés már részletesen foglalkozik ezzel (Europol, 2021). 2019-ben további két

7 Az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról (2011. április 5.).

8 Jelentés az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, valamint az áldozatok védelméről szóló 2011/36/EU irányelvnek való megfeleléshez a 23. cikk (1) bekezdése értelmében szükséges intézkedések tagállamok általi meghozatala mértékének értékeléséről. 2016. (COM/2016/722 final).

fontos dokumentum látott napvilágot: A Tanács⁹ következtetése a gyermekek szexuális zaklatása elleni küzdelemről címmel, amelyben kiemelik, hogy „a gyermekek szexuális zaklatása és szexuális kizsákmányolása elleni küzdelem gyakran jelent egyidejűleg a szervezett bűnözés és az emberkereskedelem elleni küzdelmet is” (A Tanács következtetése, 2019).

Emellett 2019-ben jelent meg az Európai Parlament állásfoglalása¹⁰ a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 30. évfordulója kapcsán a gyermekek jogairól, amely elítéli többek között a gyermekekkel szembeni erőszak minden formáját, beleértve a fizikai, a szexuális és a verbális erőszakot, az online és az offline erőszakot, a prostitúciót és az emberkereskedelmet.¹¹

2020 nyarán a Bizottság elfogadta *A gyermekek szexuális kizsákmányolása elleni küzdelemre irányuló 2020–2025 évekre szóló stratégiáját*. A következő öt évre szóló stratégia már kiemeli, hogy az idő múlása, a módszerek változása miatt a 2011/93/EU irányelv frissítésre szorul. 2019-ben az irányelv megelőzésével kapcsolatos szabályainak át nem ültetése miatt a Bizottság 23 tagállammal szemben kötelezettségszegési eljárást indított. Ugyanakkor hangsúlyozzák, hogy a 2011/93/EU irányelv tagállami végrehajtását le kell zárni.

A 2021 márciusában elfogadott uniós gyermekjogi stratégia preambulumban ez olvasható: „Az elmúlt évtizedekben a Bizottság fontos kezdeményezéseket indított, amelyekkel fellépett a gyermekkereskedelem, a gyermekek szexuális bántalmazása és kizsákmányolása, valamint a gyermekek eltűnése ellen” (Az EU gyermekjogi stratégiája, 2021).

2021 áprilisában a Bizottság a gyermekjogi stratégia után – hosszú idő elteltével – kiadta az emberkereskedelem elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáját is, amelyben 2025-ig határozza meg a prioritásokat, célokat. Az emberkereskedelem elleni stratégiában a Bizottság a bűnüldöző és igazságügyi szervek tagjainak szisztematikus képzése során fogalmazza meg azt (külön definícióként említve a gyermekkereskedelmet), hogy „a kizsákmányolás különböző formáinak (szexuális kizsákmányolás, kényszermunka, kényszerbűnözés, koldulásra kényszerítés, gyermekkereskedelem) céljából megvalósuló emberkereskedelem konkrét jellemzőire kell fókuszálni”, amely szintén arra utal, hogy a gyermekek sérelmére megvalósított ilyen jellegű deliktumok elleni fellépésnek prioritásnak kell lennie (Az emberkereskedelem elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáról, 2021).

9 Az Európai Unió Tanácsa.

10 [2019/2876(RSP)] (2019. október 8.).

11 Említendő még ezzel kapcsolatban a 2019. május 24-i ENSZ-határozat: ENSZ, Gazdasági és Szociális Tanács, Bűnmegelőzési és Büntető Igazságszolgáltatási Bizottság, Countering child sexual exploitation and sexual abuse online ([URL2](#)).

Gyermekmunka: a gyermekek munkacélú kizsákmányolása

A hazánkban megvalósított munkacélú kizsákmányolás inkább a házi szolgátság, házkörüli munkáltatásként jelenik meg, amely során a sértettek inkább idősebbek, gyermekkorú sértett előfordulása igen ritka volt (Windt, 2021a). A gyermekek munkacélú kizsákmányolása esetében a szexuálisnál is magasabb a látencia. A gyermekek dolgoztatása, koldultatása még inkább rejtve marad, erre vonatkozó hazai adatok szinte egyáltalán nincsenek (Vidra, Baracsi & Sebhelyi, 2015). A rendelkezésre álló kényszermunka (Btk. 193. §) regisztrált bűncselekmények 18 év alatti sértettjeinek száma is alacsony, ők jellemzően 14–17 év közötti fiúk.

A bűncselekményhez kapcsolódó kizsákmányolás

Az úgynevezett egyéb célú kizsákmányolás körében a bűncselekmény elkövetésére kényszerítés, a bűncselekményhez kapcsolódó kizsákmányolás említendő. A 2011/36/EU irányelv preambulumának (11) bekezdése szerint a „*bűncselekményhez kapcsolódó kizsákmányolás*” kifejezés azt jelenti, hogy egy adott személyt azáltal zsákmányolnak ki, hogy az elkövető – többek között – zsebtolvajlást, áruházi lopást, kábítószerrel való kereskedést és más hasonló, büntetendő és anyagi haszonnal járó tevékenységet követtet el a sértettel (Rodriguey-Lopez, 2020; Trafficking fo forced Criminal Activities).

2017–2018-ban az európai adatok alapján csupán az emberkereskedelemmel kapcsolatos vádemelések 2%-ában szerepelt a bűncselekményhez kapcsolódó kizsákmányolás (Data Collection on trafficking in human beings in the EU, 2020).

A leggyakoribb bűncselekmények a nemzetközi tapasztalatok alapján: a kábítószerrel kapcsolatos és a vagyon elleni bűncselekményekre történő rábírás (Rodriguey-Lopez, 2020). A magyar kriminálstatisztikai adatok alapján nálunk szintén a vagyon elleni és a különböző kábítószerrel összefüggő bűncselekmények elkövetésére rábírás jellemző, leginkább a családtagok által. Az ilyen, bűnözői életmódra berendezkedett, sokszor diszfunkcionális családban felnövő gyerekek szocializációja szintén hosszútávú következményekkel jár (Solt, 2018).

A magyar jogszabályokban történt változások 2020 óta

A hazai jogalkotás is fontos lépéseket tett a gyermekek szexuális kizsákmányolásának hatékonyabb felszámolása érdekében az utóbbi években. 2020

februárjában hatályba lépett az 1046/2020. (II. 18.) Korm. határozat az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló 2020–2023 közötti nemzeti stratégiáról, valamint annak végrehajtását szolgáló, 2020–2021 közötti időszakban végrehajtandó intézkedési tervről című dokumentum, amelynek első stratégiai célkitűzése: kiemelt figyelem fordítása az emberkereskedelem 18 év alatti áldozataira. 2022-ben a következő két évre vonatkozóan az 1228/2022. (IV. 14.) Korm. határozat „Az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló 2020–2023 közötti nemzeti stratégia végrehajtását szolgáló, 2022–2023 közötti időszakban végrehajtandó intézkedési tervről” című dokumentum szól.

A nemzeti stratégiát követően 2020. március 10-én fogadta el az Országgyűlés Az emberkereskedelem áldozatainak kizsákmányolása elleni fellépés érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi V. törvényt, amely a gyermekvédelmi törvény, a szervezett bűnözés elleni fellépésről szóló törvény, a szabálysértési törvény és a büntető törvénykönyv módosítását is tartalmazza. A 2020. évi V. tv. az emberkereskedelem és más tényállások mellett a gyermekprostitúció kihasználását (Btk. 203. §) is módosította, a büntetési tételt megemelte.¹²

Ez alapján a tizennyolcadik életévüket be nem töltött személyek szexuális szolgáltatás nyújtására nem ajánlkozhatnak fel, ugyanakkor rögzíti azt is, hogy ezek a kiskorúak nem bűnelkövetők, hanem alapvetően a prostitúció áldozatai, így a fenti tilalom megszegése esetére a javaslat nem ír elő szabálysértési felelősségre vonást. Büntethetőséget kizáró ok, ha a szexuális szolgáltatás nyújtására felajánlkozó személy az elkövetéskor a tizennyolcadik életévét nem töltötte be.

Az emberkereskedelem feltételezett áldozatává vált gyermekekre vonatkozóan (speciális ellátási szükséglet szabályozása, gondozási hely megjelölése) egy új jogintézményt, az általános védelmi intézkedést vezette be a jogalkotó, amelynek keretében a szexuális szolgáltatásra felajánlkozás tilalmát megszegő tizennyolc év alatti, családjában nevelkedő személyt a rendőrség a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény alapján az ideiglenes hatályú elhelyezés szabályai szerint speciális gyermekotthonban helyezi el (Balogh, Huszár & Windt 2020).

12 Az emberkereskedelem tényállását érintően 2020. július elsejétől a kényszermunka tényállás megszűnt és a 192. §-ba került. Valamint ezt megelőzően a gyermekprostitúció kihasználása, törvényi fenyegetettsége nem tükrözött kellően a cselekmény társadalomravesztélyességét.

Európai körkép

A gyermekkereskedelem szignifikáns emelkedése az uniós jelentésekben¹³ olvasható adatokból is világosan kirajzolódik: 2013–2014-ban a regisztrált áldozatok 15%-a (2375) volt gyermekkorú. A migrációs krízis során kísérő nélkül érkező kiskorúak komoly problémát mutattak. 2016 elején a görög partokra érkezők 40%-a volt gyerek. A mediterrán térségben ez még magasabb arányt mutat: az olasz partokhoz érkező összes gyerek 92%-a volt kísérő nélküli kiskorú, akik kiváló célpontjai az emberkereskedőknek (különösen igaz ez a nigériai lányokra). Az áldozatok kb. 29%-a harmadik országból, leginkább Afrikából származik, kiemelkedően sokan Nigériából.

A Bizottság harmadik jelentése az emberkereskedelemmel kapcsolatban 2020. október 20-án jelent meg.¹⁴ Az EU-tagállamok által két év (2017 és 2018) vonatkozásában bejelentett áldozatok teljes száma (14 145¹⁵) magasabb volt az előző jelentési időszakhoz képest (2015-ben és 2016-ban a 27 EU-tagállamban 13 461 volt). Az EU-n belüli emberkereskedelem áldozatainak közel fele uniós polgár. Az áldozatok belső, a saját tagállamukon belüli kereskedelme továbbra is jelentős, az összes uniós áldozat több mint egyharmadát teszik ki (Data Collection on trafficking in human beings in the EU, 2020).

Az abszolút számokhoz képest a lakosságszámhoz viszonyított arányok sokkal többet mondanak: 2017–2018-ban az EU 28 tagállamában az egymillió főre jutó regisztrált áldozatok száma alapján a sorrend Ciprus (168), Egyesült Királyság (91), Magyarország (48), Hollandia (47) és Ausztria (44). Magyarországon egymillió lakosra 48 regisztrált áldozat jutott ebben az időszakban¹⁶, ez alapján megkérdőjelezhetetlen hazánk érintettsége.

A gyerekek aránya az emberkereskedelem áldozatai között állampolgárságuk szerint az EU 28 tagállamában 2017–2018-ban: Magyarország (55%), Észtország (50%), Románia (48%), Egyesült Királyság (43%), Görögország és Portugália (29%).

Ez az arány némi javulást mutat a 2015–2016-os adatokhoz képest: akkor Észtország (83%), Magyarország (63%), Görögország (56%), Lettország (37%) és Hollandia (28%) volt leginkább érintett (Data Collection on trafficking in human beings in the EU, 2020).

13 Ezek az úgynevezett előrehaladási jelentések, amely két év adatait elemzi és mutatja be. Az első 2016-ban jelent meg a 2013–2014-es adatokról. Ezek a jelentések elérhetők ezen az oldalon ([URL3](#)).

14 A 2018–2019-es adatokat várhatóan 2022 őszén publikálja a Bizottság.

15 Az Egyesült Királyság adatait nem számolva, az Európai Unió 27 tagállamában. Az Egyesült Királyságban rendkívül magas volt a regisztrált áldozatok száma ebben az időszakban: 12 123. Az Európai Unió 28 tagállamában így összesen: 26 268 regisztrált áldozat volt (Data Collection on trafficking in human beings in the EU, 2020).

16 2015–2016-ban ez 51 regisztrált áldozat volt.

Az Európai Unió belüli áldozatok nagy részét továbbra is a gyerekek teszik ki. A gyerekáldozatok többsége szexuális kizsákmányolásra irányuló emberkereskedelem áldozatául esett lány volt.

A gyerekek folyamatos jelenléte az emberkereskedelem áldozatai között agasztó tendencia, és ennek ismeretében már érthető, hogy a korábban bemutatott uniós stratégia miért állítja középpontjába a nők és gyerekek védelmét. A gyerekek az összes áldozat közel negyedét teszik ki az EU-ban. A gyermekáldozatok döntő többsége lány (78%). Az összes gyermekáldozat közel 75%-a uniós polgár volt. A nem uniós gyermekáldozatok majdnem háromnegyede (69%) lány. Az EU-n belüli gyermekáldozatok több mint 60%-a szexuális célú emberkereskedelem áldozata volt.

Az összes áldozat 15%-a munkacélú kizsákmányolásnak esett áldozatul uniós szinten 2017–2018 között. A jelentések azt mutatják, hogy az áldozatokat a mezőgazdasági szektorban (ideértve az időszakos munkát), magántulajdonú munkaerő-kölcsönző ügynökségeknél, az építőiparban, a vendéglátásban, a takarítási szektorban, a háztartási munkában, a gondozási szolgáltatásokban, idősothotokban, éjjel-nappali boltokban, pubokban, autómosókban, hulladékgyűjtő és újrafeldolgozási vállalkozásokban, az erdészetben, a textil- és ruháiparban, az élelmiszergyártásban, -feldolgozásban és -csomagolásban zsákmányolták ki.

A munkaerő-kizsákmányolás főként a férfiakat érinti (68%), azonban bizonyos szektorokban inkább a nőket, különösen a házimunkában, az ápoló tevékenységekben és a takarítási szolgáltatásokban. A tagállamok arról is beszámoltak az adatgyűjtés során, hogy egyre több esetben gyerekek estek áldozatul a munkaerő-kizsákmányolásnak.

A magyar adatokról

2013 és 2021 között a sértetté válások száma jelentősen csökkent (míg 2013-ban összesen 19 129 18 év alatti, 2021-ben 5826 vált összesen sértetté¹⁷). Az összes sértett közül összesen kb. 7% 18 év alatti (a 13 év alattiak aránya 3%, a 14–17 éveseké 4%). 2013 és 2020 között rendkívül alacsony volt a hivatalos statisztika a regisztrált emberkereskedelem esetében, a 2021-es adatok már közel 100 regisztrált emberkereskedelmet mutatnak. A korcsoporti megoszlás alapján a 18–24 év közöttiek inkább az áldozatok, a 18 év alattiak közül a 14–17 évesek. A kriminálstatisztikai adatok szerint az emberkereskedelem esetében az

17 2013-ban 10493 13 év alatti, 8636 14–17 év közötti; 2021-ben 2677 13 évnél fiatalabb, 3149 14 és 17 év között.

elkövetők inkább idegenek, a szülők aránya igen alacsony (sok esetben azonban ez adatszolgáltatási hibából is adódik).

Lányok és fiúk: a szomorú különbségek

A diszfunkcionális, bűnözői életmódot folytató családokban felnőők mellett az egyik legfontosabb kiszolgáltatott csoport azon gyerekeké, akik állami gondoskodásban kénytelenek felnőni. Ezek a gyerekek kedvességgel bármire kaphatók, és nagyon könnyen befolyásolhatók, így rendkívül veszélyeztetettek (Borza, 2017). Különösen, amikor elhagyják az állami gondoskodási helynek kijelölt intézményt. A gyermekotthonokból való szökések magas száma különösen aggasztó: 2018-ban ezek száma 18 861 volt a KSH adatai alapján. A szökések idején 218 gyerek követett el bűncselekményt (Szociális Statisztikai Évkönyv 2018). Sajnálatos, hogy a szökések alatt áldozattá vált gyerekek számát nem ismerjük. A nemzetközi statisztikákhoz hasonlóan a négy vagy több alkalommal történő szökés a legjellemzőbb nálunk is: 2018-ban egy alkalommal 883 gyerek szökött meg (2005-ben 639), négy vagy több alkalommal 1506 (2005-ben 638). 2005 és 2018 között a 2015-ös évben volt a legmagasabb az egy alkalommal szökött gyerekek száma, amely a kísérő nélküli kiskorúak és a migrációs válság időszakára vezethető vissza (Windt, 2021a). Az Országos Kriminológiai Intézetben (OKRI) 2020 óta emberkereskedelemmel kapcsolatban lefolytatott kutatásokban a gyermek sértettek jelentős része 24 óránál régebben hagyta el a számára kijelölt állami gondoskodási helyét.

A KSH 2021-re vonatkozó adatai szerint a 18 év alatti magyar fiatalok 51%-a fiú, 49%-a lány (URL4). A 13 évnél fiatalabbak 16%-a Budapesten, 15%-a Pest, 7%-a Borsod-Abaúj-Zemplén, míg 6%-a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében élt 2021-ben (URL5), az emberkereskedelem ezekben a megyékben a legelterjedtebb.

A szexuális kizsákmányolás áldozatai között a lányok többsége mutatható ki, az ő testi fejlettségük, „érintetlenségük”, a „könnyű elérhetőségük” csábító az igénybe vevő, a kliens számára. Kránitz Mariann még 2000-ben, éppen a Belügyi Szemle hasábjain fogalmazta meg azt, hogy a gyermekek esetében nem is beszélhetünk „valódi” prostitúcióról, mivel az ő esetükben „*a prostitúció alapvető ismérvei nem valósulnak meg*” (Kránitz, 2000). Az áruba bocsátott, átadott, a gyermekotthonban szökésben lévő lányok (és fiúk) esetében a fizetésről, az ellenszolgáltatásról is szót kell ejtenünk, akármennyire is nehéz. A gyermekeket „használok” nem tudnának eleget fizetni ahhoz, hogy az általuk okozott kárt enyhíthetnék, mégis szembeötlően „keveset” fizetnek a pénz értékével sokszor

tisztában nem lévő tinédzsereknek. A 2000–3000 forint az általános, az 5000 forint már soknak volt mondható, ezek mellett sokszor egyéb „ajándékokat” is kaptak a gyerekek (például fél doboz cigi, egy zacskó chips stb.). (A tanulmány elején bemutatott esetben az apa szintén jellemzően 5000 forintot, néha többet kapott, amelyet ő kábítószerre költött.)

Az OKRI-ban 2020 óta lefolytatott emberkereskedelemmel kapcsolatos kutatásokban a fiú sértettek száma rendkívül alacsony volt (Windt, 2021a).

A statisztikai adatok nyilvánvalóan csak a jéghegy csúcsát mutatják, a látencia mértéke meg sem becsülhető, mégis ez az, amiből ki tudunk indulni, mely némileg kiindulási alapként szolgálhat. A lányok és fiúk áldozattá válása, illetve annak megjelenése a statisztikákban – különösen a témánk szempontjából – elgondolkodtató. A szexuális kizsákmányolás áldozatai jellemzően lányok, a rendelkezésre álló ENYÜBS adatok alapján a regisztrált bűncselekmények közül az általunk e körben említettekben összesen 56 fiú sértettet találunk, amely igen alacsonynak mondható.¹⁸ Ugyanakkor kiemelendő: a kiskorú veszélyeztetése¹⁹ sértettjeinek többsége fiú volt.

„A gyermekprostitúció kihasználása miatt indult ügyek vizsgálata során voltak fiú sértettek is. A homoszexualitással vagy a fiúk prostituálódásával kapcsolatban a szemérmesség, a tabusítás a jellemző attitűd. A fiúk bevonódásának megítélésével, annak megelőzésével kapcsolatban a gyermekvédelemben is sok a teendő: azaz, ha van erről információja, akkor a lányokéhoz hasonló módon kell jelzőrendszeri tagként eljárniuk.” (Windt 2021b). A vizsgálatból kiderült: a gyermekprostitúció kihasználása bűncselekményt fiúk ellen is megvalósították. A fiú sértetteket tartalmazó ügyekben két nagy csoport körvonalazódott. Egyrészt a gyermekotthonban élő fiúk, akik egymásnak is javasolják az ismert kuncsaftot, a jó üzletet látva a prostituációs tevékenységekben, a másik nagy csoportban voltak azok a fiúgyermek, akiket édesanyjuk egyedül nevel, anyagi gondokkal küzdenek, az édesanya sokat egyedül hagyja őket munkája miatt. Az látszódt, hogy az édesanya nehezen tudja a fiát kordában tartani, nem vagy alig volt eszköze a fiú nevelésében, a család már a gyermekjóléti szolgálat látókörébe került, a szexuális kizsákmányolás azonban sokáig fel sem merült.

A fiúk sértetté válásával kapcsolatban a 2022-ben, a Hintalovon Alapítvány által készített kutatási jelentés is megemlíti, amely szintén felhívja

18 2021-ben: Emberkereskedelem (Btk. 192. §): 4; gyermekprostitúció kihasználása (Btk. 203. §): 19 (a korábbi évekhez képest jelentősen magasabb!); gyermekpornográfia (Btk. 204. §):32; kerítés (Btk. 200. §):1.

19 Csupán egyes szakaszait kértem itt: a Btk. 208. § (2) a), b) bűncselekmények során 82 fiú sértettet regisztráltak.

a figyelmet arra, milyen keveset beszélünk erről, és mennyi teendő van ezen a területen (URL6).

A munkacélú kizsákmányolás során egyértelmű a 14–17 év közötti fiúk sérítetté válása: a gyermekmunka (Btk. 209. §) és a kiskorú veszélyeztetése [Btk. 208. § 2) a, b szerint] egyes szakaszai alapján a vagyon elleni bűncselekményekre rábírás, felajánlás során.

Összegzés

„A következő évszázad a gyermek évszázada lesz” – jövendölte Ellen Key svéd pedagógus-író 1900-ban megjelent korszakalkotónak nevezhető könyvében. Köztudomású, hogy híressé vált szavait a Harald Grote álnéven publikáló írónőtől kölcsönözte, akinek az *Oroszlánkölykök* című színdarabjának egyik szereplője fogalmazza meg a jóslatot: „A következő évszázad a gyermek évszázada lesz, ahogyan ez az évszázad a nő évszázada volt. Ha pedig a gyermek kivívta jogait, tökéletes lesz az erkölcs is. Mert minden ember tudja, hogy más kötelek fűzik ahhoz az élethez, amelyet ő maga ad, mint amilyen köteleket a társadalom és a törvények kényszerítenek rá.” (Pukánszky, 2000).

2022 tavaszán szerintem egyáltalán nem mondhatjuk azt, hogy a gyermekek jó kezekben vannak, semmi bántódásuk nem eshet, megfelelően féltjük, óvjuk őket, nem válhatnak súlyos bűncselekmények áldozataivá. A gyermekek különösen kiszolgáltatottak nekünk felnőtteknek. Nemcsak a szüleiknek, hanem azoknak is, akiknek feladata róluk gondoskodni, védeni, gyógyítani őket. Itt fontos szólni a gyermekvédelmi rendszer tagjai közötti fokozott és szoros együttműködés szükségességéről, a gyermekjóléti szolgáltatóknak átadott információk fontosságáról, akár jelentéktelennek tűnő – a gyermek körülményeiben, magatartásában észlelt – változások esetén is. Ilyen lehet a gyermek megváltozott viselkedése az iskolában, esetleg új ruhák, értékes tárgyak, telefon megjelenése. Ezeket ismernie, felismernie a felnőtteknek kell. Csak akkor van esély segítő, támogató szolgáltatások, szükséges esetben hatósági intézkedések bevezetésére, a kiskorú áldozattá/bűnelkövetővé válásának megelőzésére, ha a jelzést megfelelő időben és nem csak akkor teszi a kötelezett, ha súlyos veszélyeztetést tapasztal, vagy a gyermek sérelmére vagy általa elkövetett konkrét jogsértés jut a tudomására (Balogh, Huszár & Windt, 2021).

A gyermekek (szexuális és munkacélú) kizsákmányolása összetett, így annak tanulmányozásának is sokoldalúnak kell lennie: nemcsak az emberkereskedelem, de a gyermekprostitúció kihasználása büntett vizsgálata is szükséges, amelyre azonban eddig kevés hangsúlyt fordítottunk. Ezzel kapcsolatban kevés

információ áll rendelkezésre, a gyermekek sérelmére megvalósított emberkereskedelem jelenségéről csekély hiteles, kutatásokon alapuló ismeretünk van. Ez azonban elengedhetetlenül szükséges a megfelelő megelőzési módszertan kidolgozásához, az egységes jogalkalmazói gyakorlat kialakításához, és általában a figyelmük felhívásához.

A széles körű figyelemfelhívás, a társadalmi tudatosság növelés az áldozattá válás megelőzése érdekében szintén nélkülözhetetlen. Számos szépirodalmi mű, regény, és az utóbbi években magyar film is feldolgozta az emberkereskedelem témakörét, külön kiemelném a gyermekek sérelmére megvalósítottról a *Kiállok érted!* című színdarabot (Barabás, 2022).

A testtudat kialakítása, az úgynevezett fehérnemű-szabály minden gyermek számára ismertté tétele, a szexualitással, a testképükkel kapcsolatos felvilágosítás rendkívül fontos (ez az áldozattá, de a későbbi elkövetővé válás megelőzése során is szükséges), nem szólva az online veszélyekről, amelyet sok esetben a szülők helyett az iskoláknak kell megtenniük, különösen amiatt is, mert mint láthattuk, vannak, akik éppen a családtagjaik által válnak áldozattá (Szabó, 2019).

Magyarországon 2021-ben a KSH adatai alapján 1,8 millió gyermek élt, számuk 1981 óta jelentősen csökkent. Emiatt őket különösen óvnunk, védenünk kellene, hogy (mentálisan és fizikailag) egészséges felnőttek legyenek. A gyermekek nem árucikk, a jövőnk záloga, és mindent meg kell tennünk azért, hogy minél több emberben tudatosítsuk: aki még nincs 18 éves, az tabu (Windt, 2021).

Felhasznált irodalom

A Bizottság közleménye az európai parlamentnek, a tanácsnak, az európai gazdasági és szociális bizottságnak és a régiók bizottságának az emberkereskedelem elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáról 2021–2025, Brüsszel, 2021.4.14. COM(2021) 171 final.

A Tanács következtetései a gyermekek szexuális zaklatása elleni küzdelemről, Brüsszel, 2019. október 8. (OR. en) 12862/19.

A gyermekek szexuális kizsákmányolása elleni küzdelemre irányuló 2020–2025 évekre szóló stratégiája, COM (2020) 607 final, Brüsszel, 2020. július 24.

Az EU gyermekjogi stratégiája, COM (2021) 142 final.

Balogh K., Huszár J. & Windt Sz. (2020). Büntetés helyett védelem - egy emberkereskedelmi ügy alapján. *Ügyészek Lapja*, 27(4), 19–34.

Balogh K., Huszár J. & Windt Sz. (2021). Rábírás és/vagy felajánlás, avagy az emberkereskedelem és a kiskorú veszélyeztetése kérdései. *Ügyészségi Szemle*, 6(5), 74–89.

Barabás I. (2022). Kiállok érted! Színdarab és egyéb bűnmegelőzési tevékenységek. *Belügyi Szemle*, 70(2), 247–257. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.2.2>

- Borza B. Z. (2017). Kiszolgáltatott méltóság: vázlat a bentlakásos intézmények lakóinak alapjogi helyzetéről. *Magyar Jog*, 64(1), 11–16.
- Data collection on trafficking in human beings in the EU. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5b93c49f-12a0-11eb-9a54-01aa75cd71a1/language-en/format-PDF/source-256187999>
- Europol (2021). *Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA)*.
- Hatvani E., Sebhelyi V. & Vaskuti G. (2018). *Gyermekprostitúció visszaszorítása, gyermekkereskedelem. Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság*. http://prekogalfa.hu/documents/efop/TF_GYVGY_PDF.pdf
- Kiss A. (2019). A kiskorú áldozatok kímélete az igazságszolgáltatásban. *Ügyészségi Szemle*, 4(2), 44–52.
- Kránitz M. (2000). A gyermekek szexuális kizsákmányolása: prostitúció, pedofília, pornográfia. *Belügyi Szemle*, 48(4-5), 92–103.
- Polt P. (Főszerk.) (2013). *Új Btk. Kommentár, 4. rész, Különös rész*. Nemzeti Közszerkesztési Tankönyv Kiadó.
- Pukánszky B. (2000). *A gyermek évszázada*. Osiris kiadó.
- Rodriguey-Lopez, S. (2020). Telling Victims from Criminals: Human Trafficking for the purposes of Criminal Exploitation. In Winterdyk, J. & Jones, J. (Eds.), *The Palgrave International Handbook of Human Trafficking* (pp. 303–318). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-319-63058-8_17
- Scarpa, S. (2020). UN Palermo Trafficking Protocol Eighteen years on: a Critique. In Winterdyk, J. & Jones, J. (Eds.), *The Palgrave International Handbook of Human Trafficking* (pp. 623–640). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-319-63058-8_38
- Solt Á. (2018). *Bírói ítélezési gyakorlat a kiskorú veszélyeztetése tárgyában*. Kutatási zárójelentés. https://www.okri.hu/images/stories/kutatok/soltagnes/kk_vesz_2018_sec.pdf
- Study on the economic, social and human costs of trafficking in human beings within the EU (2020). *Office of the European Union*. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/373138c5-0ea4-11eb-bc07-01aa75cd71a1/language-en>
- Szabó J. (2019). *A tizenkét éven aluliak sérelmére elkövetett szexuális erőszak egy aktakutatás eredményei tükrében*. https://www.researchgate.net/publication/339484281_a_tizenket_even_aluliak_serelmere_elkovetett_szexualis_eroszak_egy_aktakutatas_eredmenyei_tukreben_Sexual_violence_against_persons_under_the_age_of_twelve_in_light_of_the_findings_of_a_criminal_case_f
- Szabó J. & Csapucha B. (2020). A gyermekpornográfia büntettének jogalkalmazói gyakorlata, különös tekintettel a bűncselekmény tényállását megvalósító fiatalokúakra I. *Ügyészségi Szemle*, 4(2), 22–37.
- Szabó J. & Csapucha B. (2020). A gyermekpornográfia büntettének jogalkalmazói gyakorlata, különös tekintettel a bűncselekmény tényállását megvalósító fiatalokúakra II. *Ügyészségi Szemle*, 4(3), 6–21.

Szociális Statisztikai Évkönyv (2018). Központi Statisztikai Hivatal.

Third report on the progress made in the fight against trafficking in human beings, 2020., COM (2020) 661 final.

Trafficking for Forced Criminal Activities and Begging in Europe Exploratory Study and Good Practice Examples. http://www.antislavery.org/wp-content/uploads/2017/01/trafficking_for_forced_criminal_activities_and_begging_in_europe.pdf

Vidra Zs., Baracsi K. & Sebhelyi V. (2015). *Child Trafficking in Hungary: Sexual Exploitation, Forced Begging and Pickpocketing*. Center for Policy Studies.

Windt Sz. (2020). A gyermekek szexuális kizsákmányolásáról. *Ügyészségi Szemle*, 5(4), 42–53.

Windt Sz. (2021a). *A láthatatlan emberek. Az emberkereskedelem jelensége Magyarországon*. Országos Kriminológiai Intézet.

Windt Sz. (2021b). „Aki még nincs 18 éves, az tabu” – egy gyermekprostitúcióról tartott kerekasztal-beszélgetés összefoglalása. *Ügyészek Lapja*, 28(5), 49–55.

A cikkben található online hivatkozások

URL1: *Lanzarote Committee*. <https://rm.coe.int/assessment-by-the-lanzarote-committee-of-the-follow-up-given-by-the-hu/168094d2d2>

URL2: *United Nations*. <https://digitallibrary.un.org/record/3828536>

URL3: *Publications*. https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/together-against-trafficking-human-beings/publications_en

URL4: *A lakónépesség korév és nem szerinti megoszlása*. https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0003.html

URL5: *A lakónépesség korcsoport, megye és régió szerint*. https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0035.html

URL6: *A fiúk nem sírnak – Fiúk szexuális bántalmazása és kizsákmányolása Magyarországon. Hintalovon Alapítvány*. <https://hintalovon.hu/2022/02/03/a-fiuk-nem-sirnak/>

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Windt Sz. (2022). A gyerek: érték vagy értékes árucikk? *Belügyi Szemle*, 70(8), 1687–1703. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.8.7>